

Legendi de la Baragònha

Un còp èra, i a fòrça temps ara, a Sant Cristòu, i avià una Baragònha. Mai esfriaienta que lo Babau, mai michanta que la Romega, viviá dins un potz onte las Sant-Cristòlenas anavan emplenar sas olas e los Sant-Cristòlens sos pichets per dire de tintar lo pastis. La màger part dau temps, se teniá suava, gola barrada e uòlhs clauses. Mas quand un dròllet èra pas sage, que ni castigadas, ni presics, ni rostas i fasián pas res per lo corregir, dobrissiá sas ussas verdas, esclava fòra lo potz e aquí, dobrissiá sa gola roja e giganta clafida de dents jaunas. Las escaumas verdencas que son còs n'èra tot cobèrt desgatjavan una pudissina e èla se quitava tombar sus lo marrit enfant e se l'emportava al cròs dau potz lo devorar a son aiset. En se virant lestament, tornava cabussar coma una colòbrassa dins lo potz. Se vesí pas que la fin de sa coa forcuda e puòi, pas pus res...

Totes los enfants avián paur de la Baragònha. A despart d'un. Lo disián Calandràs. Perdeque èra vertadièrament missant. Tre que i aviá una bestiesa de facha, una malafacha complida, un raubatge descobèrt, un animal matrassat o una ola espetada, n'èra qu'un sol crit : es la falta de Calandràs ! La Baragònha lo manjarà ! Mas el se'n fotiá plan e contunhava en cacalassant de raubar los uòus dins los galinièrs, de copar los rasims abans que sián madurs e mostrar son cuol a las mametas que sortissián de la gleisa. Mas un que se'n fotiá pas e que aviá granda paur, èra son besson que disián Bravet, tament èra brave e serviciable e ben elevat que èra un bonaür. Èra aimat de totes emai das bèstias. Òm sabiá pas coma, e mai los buòus salvatges e negres venián i manjar dins la man. Aimava son fraire malgrat totes sas bestiesas e sas marridas paraulas, e viviá dins la paur que la Baragònha s'en venga l'emportar dins lo cròs dau potz per lo devorar. Cò qu'arribèt un jorn e qu'estonèt pas degun. Quand Bravet aprenguèt la nòva en tornant de la vinha onte aviá trabalhat tota la jornada, s'acorsèt dòrs lo potz, se clinèt sus la rebaisset e cridèt :

- Baragònha ! Baragònha !

Una votz fòrça desagradiva montèt de la prigondor negra amb una pudissina granda :

- Cau es que ven me desrengar al quite moment ont anavi començar mon repais ?

- Es ieu, Bravet, lo fraire de lo que vas avalar.

- Tu tanben as fach de bestiesas ?

- Non pas. Mas ai una prepausicion de te faire.

- Lo vòls remplaçar ?

- Non ditz Bravet. Mas sabí que i a fòrça temps qu'as pas res manjat e debes tener grand talent. E mon paure fraire es pas gaire gras, ne'n farás pas qu'una bocada e puòi auràs encara mai talent. Te prepausí de te portar un autre enfant dètz còps mai gròs e cent còps mai missant, n'auràs per ton estomac !

- D'accordi, ditz la Baragònha, mas trigas pas !

Quand Bravet tornèt, la Baragònha éra sortida. Teniá sarrat jos son ventre lo paure Calandràs que plorava e gingolava e prometiá de s'endevenir lo mai brave das enfants.

- Alara, ditz la Baragònha, ont es aquel enfant tant gras e tant missant ?

- Desliura mon fraire, ditz Bravet.

La marrida bèstia butèt Calandràs que s'enfugiguèt en bramant, quitant darrièr el una rega de saliva verdassa.

- Vaquí ta mangiscla, ditz Bravet.

Òm vegèt s'avançar un enfantàs, gaireben tant grand que lo cloquièr de la gleisa. Sos vestits èran tament sarrats que semblavan prestes d'espetar. Èran faches de cent tròces coma lo del Petasson. Aviá un un capeu plantat fòrça bas e se vesí pas sa cara. Aviá un biais estranh de marchar, coma s'aviá quatre batas puslèu que doas cambas.

- Es pas gaire gostòs mas es fòrça gras, ditz la Baragònha.

Dobriguèt sa larga gola roja e la barrèt sus l'enfant gras. E puòi escopissèt.

- Ai ! Ai ! Ai ! Bramèt. Es pas qu'un espaventat !

E se fotèt a escopir coma de granetas totes las socas que la peteta n'èra facha.

- M'as enganat ! Bramet la bèstia enforonada. Mas abans que ne'n venga a te devorar, diga-me coma as fach per lo faire marchar ?

- Òm m'ajudèt ! Diguèt Bravet.
  - Cau ? Rondinèt la Baragònha.
  - El ! Diguèt Bravet en mostrant un buòu negre que gratusava lo sòl de la plaça e que, d'un còp, foncèt sus la Baragònha, la faguèt virolejar sus sas banas e l'escampèt dins lo potz ont desapareguda.
- I aguèt d'eslhauces e de fum e quand aquò se desgalhèt Bravet s'avisèt que lo potz s'era barrat e qu'avià desaparegat.

Ont se trobava ? Degun s'en soven. Mas avisa a pas tròp faire de bestiesas, poiriá benlèu se tornar dobrir....

René Escudié
Setembre de 2010